

LITERATURĂ

Identity myself sau poezia-instalație

Elena Vlădăreanu
Spațiu privat

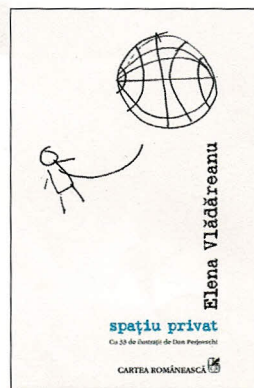
Editura Cartea Românească, 2009

„Poezia este în altă parte.“ Cu avertismentul acestei propoziții-cheie se deschide noul volum al Elenei Vlădăreanu, un volum despre care s-a spus, deja, și că e foarte slab, și că e foarte bun. Nu voi proceda asemenea rabinului din Buhuși și nu voi spune că ambele opinii sînt valabile. Depinde ce (mai) înțelegem astăzi prin poezie... Spun asta pentru că, pe un anumit palier novator, diferența dintre noile formule poetice și tradiția lirică seamănă cu diferența dintre artele contemporane și pictura de șevalet. Poezia Elenei Vlădăreanu din *Spațiu privat* se situează undeva între instalație, acționism și artă conceptuală. „Miza“ pare a fi aceea de a circumscrie – fie și în negativ – un spațiu de libertate individuală tot mai amenințat de standardizarea vieții contemporane, și de a redefini identitatea personală a „poetului“/„poetei“ (noțiunea de „eu liric“ devine, firește, desuetă). Strict conceptual, textele se îndepărtează de formula cu care autoarea ne-a obișnuit deja. Ele ilustrează deplin poetica „utilitaristă“, „performatistă“ sau „elementaristă“ clamată de Adrian Urmanov, de Claudiu Komartin (pe filiera lui Raoul Eschermann) sau de fostul fracturist Marius Ianuș. De altfel, *Spațiu privat* nu e un „volum de poeme“, ci un manifest identitar în care vocea poetei și cea a jurnalistei se confundă, iar grafica lui Dan Perjovschi se integrează perfect. A-i reproșa absența lirismului este ca și cum i-ai reproșa, de exemplu, lui Rauschenberg că nu-l urmează pe Dalí, iar lui Warhol că nu pictează ca Monet. Reportaje existențiale, colaje de citate (auto)definitorii, serigrafii statistice, pagini albe cu indicații, „reclame“ și comentarii adiacente, spații

ce se cer a fi completate cu fotografii sau texte, date personale jucate și *ready made*-uri, toate sînt manipulate experimental cu dexteritate spre a evidenția – ca într-un *self-help* autenticist – „condiția“ poetei/femeii și, pompos spus, „condiția omului de azi“, înlocuit de surogate, virtualizat și prins în malaxorul societății informaționale sau de consum. Navigînd abil printre stereotipurile „fun“, „cool“, „fashionable“, exhibînd la modul cinic dominația surogatelor, a artificiilor sintetice și a optimizărilor psihofiziologice, volumul trebuie citit ca un întreg și ca un loc geometric al existenței post-umane, unde terorismul ajunge să fie celebrat ca ultimă resursă de autenticitate „naturală“... Există, ce-i drept, și texte care se susțin doar prin ele însele, iar decupajul reportericesc, hiperrealist, generează prin acumulare și dezvoltare un autentic șoc poetic. Mă gîndesc, de pildă, la secvențele fără titlu care încep cu „duminică“ și „o cameră de hotel...“, dar și la *show, fast food, I need you Osama* sau *identity myself*, între altele.

Nu „dispariția lui afară“ (după expresia deja consacrată a lui Andrei Codrescu) este problematizată de Elena Vlădăreanu în acest *reality show* existențial unde „totul se află la vedere“, ci „dispariția lui înăuntru“, a intimului și a interiorității. Iar dispariția lirismului este numai un corolar al acestei „noi identități contemporane“. Textele volumului de față sînt enunțative, tăioase, acut-confesive, cu o undă implicit protestatară ce ține deja de o marcă înregistrată. E-nunțînd, ele denunță realul, înregistrîndu-i fidel exterioritatea, printr-o atitudine complet dezeroizată, onestă și lipsită de patetism. Sigur, formula este una de tip *take it or leave it* și reprezintă o experiență-limită a poeziei. Dar, așa cum „conceptul“ *ready made*-urilor lui Duchamp a ajuns să însemne mai mult în istoria artei decît picturile sale de început, conceptul etic-existențial pus în pagină – cu intensitate, franchețe și dezinvoltură – în *Spațiu privat* poate însemna mai mult, pentru identitatea artistică a autoarei, decît tot ce a publicat pînă acum.

Paul Cernat

19,95 lei

cu 33 de ilustrații
de Dan Perjovschi